

שלום הרב, כאן רחלי, אימא לארבעה. אני יודעת שהילדים נורא מחכים לחופש, אבל אני פשוט לא סובלת אותו 😞 רק מלשמוע את המילים "החופש הגדול" אני נהיית חולה. אתה לא חושב, הרב, שהחודשיים האלו מוגזמים?! לא מספיק כל יום אחרי הצהריים, סופי שבוע, חגים, הפסקות ושיעורים חופשיים? חוץ מזה צריך עוד חודשיים שלמים?!

אני מבין, רחלי, שהחוויה שלך מהחופשים האחרונים לא הייתה חיובית במיוחד.

תשמע, הימים הראשונים עוד היו סבירים. אבל די מהר הם התחילו לטפס על הקירות, אחד על השני, והכי גרוע – עלינו ההורים. לנו כידוע אין חופשת קיץ ארוכה כזו. אצלנו בעבודה מסתפקים בשבועיים עלובים...

בני כמה הילדים שלך?

הבכור, מתן, בן 15. התאומות, טליה ושירה, בנות 11, והקטן, איתן, בן 6. הם ילדים מקסימים ומלאי אנרגיות חיוביות, בדרך כלל. הפחד שלי הוא שבחופש הגדול הבית שלנו הולך להיראות כמו "המפיץ הגדול 2" ☀️

החשש מובן, אך למרות זאת חבל לגשת אל התקופה המיוחדת הזו בגישה שלילית. החופש הגדול הוא קודם כול הזדמנות! בעברנו ההורים, ויותר מזה – בעבור הילדים.

איזו הזדמנות, הרב?! מילא בשנת הלימודים הם לומדים פה ושם. בחופש הם סתם מעבירים את הזמן במשחקים ובהצקות הדדיות.

אני לא מסכים עם האמירה הזו. גם בחופש לומדים, אבל באופן שונה. אומנם לא ממחברות וספרים אלא מאנשים ומחוויות החיים. התפקיד של ההורים הוא לכוון את הילדים אל המקום החיובי והמשמעותי של החופש, כדי שלא יברחו אל החלופות הקלות שעוזרות להעביר את הזמן אבל מחמיצות את הפוטנציאל הגדול שיש בתקופה הזו.

לא מבינה. אפשר דוגמה?

תראי, החופש הוא הזדמנות נהדרת בכמה תחומים: בראש ובראשונה, חיבור למשפחה. העובדה שהילדים יותר איתנו ויותר בבית מאפשרת לחזק את הקשר המשפחתי, לגבש בין הילדים וליצור חוויות משותפות: לטייל, לשחק, לפגוש בני דודים, לבקר את סבא וסבתא. זו ההזדמנות להשלים חסכים ופערים ב"ביחד" המשפחתי. את הפירות של מה שנשקיע עכשיו, נקצור בע"ה לאורך כל השנה.

אוקיי. מה עוד?

במהלך השנה הילדים עושים הרבה דברים כי חייבים. המסגרת הלימודית פשוט מכריחה אותם. החופש הוא הזדמנות בעבורם להתחבר לדברים מחדש, אך ממקום גבוה יותר של בחירה.

למשל, תפילה ולימוד תורה. המבחן האמיתי מתרחש עכשיו: האם הילד לומד תורה רק בשביל הר"מ ומתפלל כדי שיסמנו לו וי, או שהוא כבר התבגר והגיע להכרה בחשיבות העצמית של הדברים, ולכן עושה אותם מבחירה ומרצונו החופשי.

מהבחינה הזו חמש דקות של לימוד תורה מרצון בחופש שוות יותר משעה של שינון בלית ברירה רק בגלל שמחר יש מבחן בתושב"ע...

אפרופו תפילה, הרב, הבכור שלנו משגע אותנו בבקרים. כל השנה קשה לו לקום לתפילה 😞 וכשאני חושבת איך זה הולך להיראות בחופש הגדול, אני כמעט מרימה ידיים...

הקושי מובן אך אם אתם תתייאשו זה בוודאי לא יגביר את הסיכויים שלו להצליח. תפילה היא אכן משימה מאתגרת, ובחופש יותר מתמיד. ההמלצה שלי היא לחפש דרכים לדרבן ולעודד אותו, כולל ציפור של דברים שווים בעיניו.

העבירו לו את המסר שהקב"ה לא יוצא לחופשה בחודשי הקיץ, והתפילה היא המסגרת הבסיסית של הקשר איתו. יום שנפתח במפגש עם ריבונו של עולם מתחיל ברגל ימין, וזה מקרין על כל מה שהאדם עושה לאחר מכן.

גם אם הבן שלכם ילך למניין הכי מאוחר בשכונה זה עדיף על פני מצב שבו היום מתחיל בשתיים עשרה בצהריים בתפילה ביחידות מול הכותל אצלו בחדר...

אבל הרב, איך הוא לא יקום מאוחר אם הלך לישון בשלוש לפנות בוקר?

זה בדיוק העניין. גם בחופש חשוב לשמור על גבולות של יום ולילה. הנטייה הילדותית למרוח את הזמן בלילה, העיקר לא ללכת לישון "מוקדם מדי" – הרסנית. הלילה הוא עולם ללא השגחת מבוגרים, זמן של שוטטות ושל שטויות, ומדרון חלקלק להרבה דברים לא טובים. ברור שבחופש הולכים לישון מאוחר יותר משאר השנה וגם קמים בהתאם. אך עדיין צריך להיזהר מלהחליף בין יום ולילה.

לכן, רחלי, גבשי עם בעלך "מדיניות משפחתית" לקראת החופש:

זמן הליכה לישון (לכל ילד בהתאם לגילו ולאופיו), זמן מסך (כולל מחשב וסמארטפון גם יחד), שעת חזרה הביתה, נסיעה בטרמפים, טיולי חברים ללא מבוגרים, בזבזים והוצאות כספיות וכו'.

כשהילדים קטנים יחסית אתם קובעים בעבורם. ככל שהם הולכים וגדלים יש מקום לשתף אותם בשיח על הדברים ולהגיע יחד להבנות ולהחלטות.

מה לגבי הקטע הכספי, הרב? אנחנו ממש לא יודעים מה לעשות... ההוצאות בחופש מרקיעות שחקים. הקייטנות, הארטיקים, הסרטים, הפיצות, הנסיעות. צריך לקחת עוד משכנתה רק בשביל החודשיים האלו 🙄

בדיוק בגלל זה חשוב לעשות לפני החופש תיאום ציפיות כספי עם הילדים, ולהבהיר להם מראש את גבולות הגזרה. עליהם להבין שההורים אינם כספומט בלתי נדלה שאפשר למשוך ממנו בלי סוף.

הנה רעיון: תנו לילד סכום קצוב לזמן מסוים וחנכו אותו לקבלת אחריות ולניהול הוצאות באופן מחושב: "יש לך חמישים ש"ח לכל השבועיים האלו. תחליט אתה איך ומתי להוציא אותם."

תודה רבה, בע"ה ננסה את זה!

ואם אפשר שאלה נוספת: בשנים קודמות גיליתי בסוף החופש שהילדים די מתוסכלים. פתאום הם קולטים שחודשיים ברחו להם מתחת לאף, ושמחר חוזרים ללימודים והם לא הספיקו עדיין את רוב הדברים שרצו.

התופעה מוכרת, אך הבשורה הטובה היא שיש דרך להתמודד איתה: תכנון נכון. אני יודע שאצל בני נוער רבים "חופש" ו"תכנון" הן מילים סותרות והם מעדיפים לזרום בספונטניות עם החיים, אך האמת הפוכה לגמרי. כדי שדבר יהיה איכותי ומוצלח חייבים להשקיע בו מחשבה ומאמץ! אחרת, כל הרצונות נשארים בגדר חלומות שווא.

אוקיי, תכל'ס, איך עושים את זה? 🤔

תקבעו עם כל אחד מהילדים פגישת תכנון לקראת החופש. בקשו מהם לרשום לפחות עשרה דברים שהיו רוצים לעשות בתקופה הזו. אתם מוזמנים להוסיף עוד רעיונות, כמו גם לבחון איתם עד כמה הדברים שרשמו מתאימים וריאליים.

השלב הבא הוא לתרגם את הרעיונות היפים לתוכנית מעשית שאפשר ליצוק אל תוך "לוח חופש" שיעשה סדר בחודשיים האלו. כמובן שהכול נתון לשינויים ובמהלך החופש אפשר גם לזרום ולהיות ספונטניים, אך חיוני להתחיל עם תוכנית ביד.

דווקא בשנה שעברה הייתה לנו תוכנית עם כמה רעיונות נחמדים, הבעיה היא שבפועל ברגע האמת הילדים בורחים מהר מאוד אל המסך. לא בא להם לצאת, לא בא להם ללכת לחברים, ובכלל לעשות שום דבר שדורש מאמץ.

כאן בדיוק התפקיד שלנו, ההורים, לדחוף אותם ככל יכולתנו אל החלופות החיוביות. הברירה הקלה, הזולה אך גם הסתמית והמסוכנת היא המסך. השאיפה היא ליצוק תוכן וחוויות בעלי משמעות רבה יותר לחופש שלהם. כלומר לא לצפות בכדורגל אלא לשחק אותו, לא לקרוא כתוביות על המסך אלא בספר מרתק שהם שאלו מהספרייה, לא להתכתב עם חברים בווטסאפ אלא לצאת ולפגוש אותם בתנועת הנוער.

מומלץ להזכיר להם את כל הדברים שתמיד רצו לעשות אבל אמרו שאין להם זמן: "הנה, חמודים, עכשיו יש לכם זמן". דרך אגב, מי שיכתוב בגוגל "100 רעיונות מה לעשות בחופש" יגלה עוד כמה דברים מעניינים...

מעולה. אני אחפש 😊

לסיום, רחלי, חשוב להקפיד גם על "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם". הציבו לילדים קווים אדומים ברורים לגבי כל מה שעלול לסכן אותם – התכתבות עם זרים וחשיפה של פרטים אישיים באינטרנט, בריונות ברשת, עישון וצריכה של חומרים מסוכנים, טיולים לא בטוחים וחופים שכדאי להתרחק מהם, שחייה במקומות שאין בהם מציל, טרמפים מסוכנים, ולא פחות חשוב – שמירת הנפש בחשיפה לתכנים שליליים באינטרנט הביתי או דרך הסמארטפון (האם דאגתם להתקין הגנה איכותית על שניהם?!).

החופש הוא מתנה נפלאה. היא יכולה להחזיר את הילדים שלנו בעוד חודשיים רעננים, שמחים ומלאי כוחות לשנת לימודים חדשה. התפקיד שלנו הוא לסייע להם בחוכמה ובסבלנות להגיע לשם.

לעשרות רעיונות לפעילויות מקוריות חפשו
"משעמם בחופש" באתר "מילה טובה"
או סרקו את הברקוד:

לטיפים מעולים לחופש חפשו "עשרת
הזכרות לחופש הגדול" באתר "מילה טובה"
או סרקו את הברקוד: